

Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки

ФОРМУВАННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

**Збірник наукових праць
№7-8 (278-279)**

Київ 2024

**Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць
Вип. 7–8 (278–279). – К., 2024. – 123 с.**

Рекомендовано Вченою радою ДНДІМЕ

Протокол №7 від 28.08.2024 р.

Збірник статей присвячено науковим здобуткам молодих науковців – аспірантів та здобувачів наукових ступенів кандидата та доктора економічних наук. Він охоплює широкий спектр проблем із таких напрямів:

- макроекономічні аспекти сучасної економіки;
- інноваційно–інвестиційна політика;
- економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності;
- розвиток регіональної економіки;
- соціально–трудова проблеми.

Розраховано на науковців і спеціалістів, які займаються питаннями управління економікою та вивчають теорію та практику формування ринкових відносин в Україні.

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 28 грудня 2019 р. № 1643 даний збірник віднесено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, категорія «Б».

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

СТУДІНСЬКА Г.Я., доктор економічних наук (головний науковий редактор)
ХОДЖАЯН А.О доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ПАСІЧНИК Ю.В. доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ЗАХАРІН С.В., доктор економічних наук, с.н.с. (заступник наукового редактора)
АЛЕКСЄЄВ І.В., доктор економічних наук, професор
НЕБОТОВ П.Г., кандидат економічних наук, директор
ВАРНАЛІЙ З.С., доктор економічних наук, професор
ГУЖВА І.Ю., доктор економічних наук
КИЗИМ М.О., доктор економічних наук, професор, член–кор НАНУ
КУЛЬПІНСЬКИЙ С.В., доктор економічних наук
КОРНЄЄВ В.В., доктор економічних наук, професор
ВАСИЛЬЧАК С.В., доктор економічних наук, професор
ЛОПУШНЯК Г.С., доктор економічних наук, професор
КИЧКО І.І., доктор економічних наук, професор
ШОСТАК Л.Б., доктор економічних наук, професор
ГАРБАР Ж.В., доктор економічних наук, доцент, професор
ЧЕРКАШИНА К.Ф., кандидат економічних наук, доцент
ІВАНОВ Є.І., кандидат економічних наук (відповідальний секретар)

МІЖНАРОДНА РЕДАКЦІЙНА РАДА

АГНЄШКА ДЗЮБІНСЬКА, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту підприємства
АДАМ САМБОРСЬКИЙ, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце Польща, кафедра менеджменту підприємства
ВІРГІНІЯ ЮРЕНІСНЕ, професор, доктор наук, завідувач кафедри філософії та культурології, Каунаський факультет, Вільнюський університет, Литва
ГОРБОВИЙ АРТУР ЮЛІАНОВИЧ, професор, доктор технічних наук, Словацька Академія аграрних наук, член відділення економіки та менеджменту, (Словацька республіка)
ДІАНА СПУЛБЕР, доктор філософії, Університет Генуї, асистент професора кафедри філософії суспільств, м. Генуя (Італія)
ІВАН ТЕНЕВ ДМИТРОВ, професор, доктор економічних наук, Університет «проф. д–р Асен Златаров», завідувач кафедри економіки і управління, м. Бургас (Болгарія)
МІТАР ЛУТОВАЦ, професор, доктор технічних наук, Університет Уніон ім. Миколи Тесла, факультет індустріального управління, завідувач кафедри технологій, м. Белград (Сербія)
ЮРАЙ СІПКО, професор, доктор економічних наук, Словацька Академія наук, директор інституту економічних досліджень, м. Братислава (Словацька республіка)
СОФІЯ ВИШКОВСЬКА, професор, доктор наук, зав. кафедри організації і управління (факультет управління) Технологічно–природничий університет ім. Яна і Єнджея Снядецьких у Бидгощі, Бидгощ, Польща
СТЕФАН ДИРКА, доктор економічних наук, професор, Вища економічна школа, м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту і маркетингу. Міжнародний акредитор Міністерства науки і освіти Республіки Казахстан
ТОМАШ БЕРНАТ, професор, доктор наук, завідувач кафедри мікроекономіки, факультет економіки і менеджменту, Щецинський університет, Польща

Друковане періодичне видання «Формування ринкових відносин в Україні»

внесене в міжнародну базу даних періодичних видань:

ISSN 2522–1620

Key title: Formuvannâ rinkovih vidnosin v Ukraïni

Abbreviated key title: Form. rinkovih vidnosin Ukr.

Індексування і реферування: Україніка Наукова, Джерело

Міжнародні інформаційні та наукометричні бази даних: Google Scholar, Index Copernicus International (ICI), Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

Формування ринкових відносин в Україні, 2024. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ 22545–12445ГПР від 20.02.2017 року

© Державний науково–дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки, 2024

6. Shatska, Z.Ya. and Ryaska, M.V. and Rublev, Ya.K. (2024). Investing in the agro-industrial sector in the conditions of post-war recovery. II All-Ukrainian scientific and practical conference of young scientists and students «Dominants of social and economic development of Ukraine in new realities», KNUTD, Kyiv, Ukraine.

7. Shevchuk, A. (2024). How world industrial giants develop production in Ukraine during the war. GMK center. Available at: <https://gmk.center/ua/posts/yak-svitovi-promislovi-giganti-rozvivajut-virobnictvo-v-ukraini-pid-chas-vijni/>

Дані про авторів

Шацька Зорина Ярославівна,

д. е. н., доцент, доцент кафедри смарт-економіки, Київський національний університет технологій та дизайну
e-mail: shatskaya@ukr.net

Козловець Марія Миколаївна,

магістрант кафедри смарт-економіки, Київський національний університет технологій та дизайну
e-mail: mashakozlovets@ukr.net

Data about the authors

Zorina Shatskaya,

Associate Professor of the Department of Smart-economics, Kyiv National University of Technologies and Design, Doctor of Science in Economics, Associate Professor

e-mail: shatskaya@ukr.net

Maria Kozlovets,

Master,s student of the Department of Smart Economics, Kyiv National University of Technologies and Design,

e-mail: mashakozlovets@ukr.net

UDC 004.8.658: 330.341

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13953010>

IRNAZAROV D. T.

Artificial intelligence as a dominant driver of the formation and development of the economic potential of business structures in turbulence

The subject of the research is the theoretical and practical foundations of artificial intelligence as a dominant factor in the formation and development of the economic potential of business structures in turbulent conditions.

The aim of the research is to analyze the role of artificial intelligence in the formation and development of the economic potential of business structures in conditions of turbulence, as well as to study the main aspects related to the use of AI.

Research methods. The study used a variety of methods that helped to analyze the impact of AI on the economic potential of business structures and adaptation to turbulence. The main research methods used were: analysis of scientific literature and review of theoretical approaches; empirical research; SWOT analysis; systematic approach; scenario analysis; comparative analysis; and tabular and graphical method.

Results of the investigation. It has been established that artificial intelligence plays an important role in the formation and development of the economic potential of business structures, especially in conditions of economic turbulence. It has been determined that modern enterprises face a high level of uncertainty, changes in markets, and fluctuations in demand and growing competition. It is proved that the use of artificial intelligence is becoming a key tool for increasing their competitiveness, optimizing business processes and improving the efficiency of resource management. It is determined that one of the main problems in this area is the integration of artificial intelligence into existing management systems of business structures, where many companies are not ready for large-scale implementation of artificial intelligence due to insufficient technological base, low level of digital literacy of personnel or lack of financial resources. The conditions of economic turbulence of business structures, characterized by instability and unpredictability in the economic environment, which can affect enterprises in various ways, are investigated. It is analyzed and found that artificial intelligence has a significant impact on the economic potential of business structures, which is manifested in the following main aspects: optimization of business processes; increase in productivity and efficiency; innovation and development

of new products; adaptability and flexibility; forecasting and risk management; economic benefits and competitive advantages. It is proved that the use of artificial intelligence in turbulent conditions allows business structures to more accurately predict changes in market conditions, adapt to them in real time and reduce the risks associated with external factors. It is determined that artificial intelligence is dominant in shaping the economic potential of business structures, but the effectiveness of its application depends on the ability of organizations to adapt to new obstacles, develop infrastructure and integrate the latest technologies into their business processes.

Scope of the results. Economics, business analysis, management, information technology, economic potential of the enterprise.

Conclusions. Artificial intelligence acts as a dominant factor in the formation and development of the economic potential of business structures, especially in times of economic turbulence. The introduction of AI helps business structures to reduce costs, increase efficiency and provide competitive advantages in the face of rapid change and economic turbulence. The conditions of economic turbulence include various factors that can interact and influence the economic environment of business structures, understanding of which and readiness to adapt to which is a key element of successful business management in conditions of uncertainty. Thus, in order to increase their economic potential, business structures need to develop a strategic approach to the introduction of AI and ensure the maximum synergistic effect of its implementation. In the future, AI will become an even more important element of economic potential formation in business strategies, providing business structures with competitive advantages and helping them to respond effectively to new conditions of turbulence.

Keywords: artificial intelligence, business structures, economic potential, formation and development, turbulence conditions, business strategy, innovation, uncertainty.

ІРНАЗАРОВ Д. Т.

Штучний інтелект як домінанта формування та розвитку економічного потенціалу бізнес–структур в умовах турбулентності

Предметом дослідження є теоретичні та практичні основи дослідження штучного інтелекту як домінанта формування та розвитку економічного потенціалу бізнес–структур в умовах турбулентності.

Метою дослідження є аналіз ролі штучного інтелекту у формуванні та розвитку економічного потенціалу бізнес–структур в умовах турбулентності, а також вивчення основних аспектів, пов'язаних із використанням штучного інтелекту.

Методи дослідження. При дослідженні використовувались різноманітні методи, які допомогли глибше проаналізувати вплив ШІ на економічний потенціал бізнес–структур та адаптацію до умов турбулентності. Основними методами дослідження були: аналіз наукової літератури та огляд теоретичних підходів; емпіричні дослідження; SWOT–аналіз; системний підхід; сценарний аналіз; порівняльний аналіз, таблично–графічний метод.

Результати роботи. Встановлено, що штучний інтелект відіграє важливу роль у формуванні та розвитку економічного потенціалу бізнес–структур, особливо в умовах економічної турбулентності. Визначено, що сучасні підприємства стикаються з високим рівнем невизначеності, змінами на ринках, коливаннями попиту та зростаючою конкуренцією. Доведено, що використання штучного інтелекту стає ключовим інструментом для підвищення їхньої конкурентоспроможності, оптимізації бізнес–процесів та підвищення ефективності управління ресурсами. Визначено, що однією з основних проблем у цій сфері є інтеграція штучного інтелекту в існуючі системи управління бізнес–структур, де безліч компаній не готові до масштабного впровадження штучного інтелекту через недостатню технологічну базу, низький рівень цифрової грамотності персоналу або брак фінансових ресурсів. Досліджено умови економічної турбулентності бізнес–структур, які характеризуються нестабільністю і непередбачуваністю в економічному середовищі, що можуть впливати на підприємства різними способами. Проаналізовано і з'ясовано, що штучний інтелект має значний вплив на економічний потенціал бізнес–структур, що проявляється в основних аспектах: оптимі–

зація бізнес–процесів; підвищення продуктивності та ефективності; інновації та розвиток нових продуктів; адаптивність та гнучкість; прогнозування та управління ризиками; економічна вигода та конкурентні переваги. Доведено, що використання штучного інтелекту в умовах турбулентності дозволяє бізнес–структурам більш точно прогнозувати зміни ринкових умов, адаптуватися до них у реальному часі та знижувати ризики, пов'язані з зовнішніми факторами. Визначено, що штучний інтелект є домінантою у формуванні економічного потенціалу бізнес–структур, але ефективність його застосування залежить від здатності організації адаптуватися до нових перешкод, розвивати інфраструктуру та інтегрувати новітні технології у свої бізнес–процеси.

Галузь застосування результатів. Економіка, бізнес–аналіз, управління, інформаційні технології, економічний потенціал підприємства.

Висновки. Штучний інтелект виступає як домінантний фактор у формуванні та розвитку економічного потенціалу бізнес–структур, особливо в умовах економічної турбулентності. Впровадження ШІ допомагає бізнес–структурам знижувати витрати, підвищувати ефективність і забезпечувати конкурентні переваги в умовах швидких змін і економічної турбулентності. Умови економічної турбулентності включають різноманітні фактори, які можуть взаємодіяти і впливати на економічне середовище бізнес–структур, розуміння і готовність адаптації до яких є ключовим елементом успішного управління бізнесом в умовах невизначеності. Таким чином, для нарощування свого економічного потенціалу бізнес–структурам потрібно розробити стратегічний підхід до впровадження ШІ і забезпечити максимальний синергійний ефект від його імплементації. У подальшому ШІ стане ще важливішим елементом формування економічного потенціалу у бізнес–стратегіях, надаючи бізнес–структурам конкурентні переваги та допомагаючи їм ефективно реагувати на нові умови турбулентності.

Ключові слова: штучний інтелект, бізнес–структури, економічний потенціал, формування та розвиток, умови турбулентності, бізнес–стратегія, інновації, невизначеність.

Formulation of the problem. Artificial intelligence (AI) is playing an increasingly important role in the formation and development of business structures, especially in times of economic turbulence. Modern businesses face a high level of uncertainty, changes in markets, fluctuations in demand, and growing competition. The use of artificial intelligence is becoming a key tool to increase their competitiveness, optimize business processes, and improve resource management. One of the main challenges in this area is the integration of artificial intelligence into existing business management systems, where many companies are not ready for large–scale implementation of artificial intelligence due to insufficient technological base, low level of digital literacy of staff, or lack of financial resources. In addition, there is the issue of adapting business structures to new conditions, which requires changes in their culture and approaches to decision–making.

The use of AI in turbulent environments allows businesses to more accurately predict changes in market conditions, adapt to them in real time, and reduce risks associated with external factors. However, in order to achieve maximum results, it is necessary to take into account the ethical aspects of AI, possible social consequences, such as job losses due to automation, and to comply with the rules

governing the use of technology. Thus, AI is dominant in shaping the economic potential of business structures, but the effectiveness of its application depends on the organization's ability to adapt to new challenges, develop infrastructure, and integrate the latest technologies into its business processes.

Analysis of research and publications on the problem. The impact of artificial intelligence on the economic potential of business structures in turbulent times has been the subject of numerous studies by many researchers in various fields, such as economics, business analysis, management, and information technology. Thomas Davenport is one of the leading AI researchers who has analyzed how artificial intelligence helps companies improve productivity, optimize processes, and reduce risks in the face of uncertainty. Mr. Davenport also explored how AI facilitates data–driven decision–making, which is especially important in a rapidly changing environment. Erik Brynjolfsson and Andrew McAfee analyzed technological innovations, including artificial intelligence, and their impact on business and the economy. The authors argue that AI is becoming a key factor in economic growth and increasing the competitiveness of enterprises, especially in the face of market turbulence. Klaus Schwab explored the impact of AI and other technologies of the fourth

industrial revolution on global economic processes and enterprises. The author drew attention to how digital innovations, including AI, are changing business models and creating new opportunities for the development of companies, economic potential in an unstable environment.

Michael Porter examined the impact of the latest technologies, including AI, on the structure and strategies of companies, analyzed how AI can help businesses improve their market position, optimize operational processes, and ensure long-term stability in the face of market uncertainty. Andrew Ng reviewed the practical aspects of using AI to increase the economic potential of enterprises and emphasized the importance of adapting enterprises to new technologies and innovations in a changing environment. Michael Jordan explored how AI algorithms can be used to predict market fluctuations and make strategic decisions in the face of turbulence. The author emphasizes the importance of high-quality big data processing to maximize the effect of AI implementation in business. The contribution of these authors is quite significant, but it requires additional in-depth research into the field of AI application to improve the efficiency of the formation and development of the economic potential of enterprises, taking into account the importance of technological innovation in turbulent conditions.

Presenting main material. Artificial intelligence is becoming a dominant factor in the formation and development of the economic potential of business structures in the modern world. In the context of economic turbulence, when market conditions are changing rapidly and uncertainty is growing, the introduction of AI is becoming critical to ensuring competitive advantages and business sustainability and provides business structures with new opportunities to optimize processes, increase efficiency, adapt to a changing environment and create innovative products and services [1; 3; 5; 6; 8]. The conditions of economic turbulence for business structures are characterized by instability and unpredictability in the economic environment, which can affect enterprises in various ways, their understanding is critical for strategic management and adaptation (Table) [2; 4; 7; 9; 10].

Since artificial intelligence affects the formation and development of the economic potential of business structures, we will provide its main definitions (Figure) [12; 14; 15; 16; 18; 19].

The definitions in Fig. 1, cover the main aspects of artificial intelligence and its applications, providing a clear picture of how this technology functions and what opportunities it opens up for various sectors of the economy [11; 13; 17; 20].

Artificial intelligence has a significant impact on the economic potential of business structures, and this impact is manifested in several key aspects: optimization of business processes; increased productivity and efficiency; innovation and new product development; adaptability and flexibility; forecasting and risk management; economic benefits and competitive advantages. Let us consider them in more detail [21; 22; 23].

Optimization of business processes – AI automates repetitive and routine tasks, such as data processing, inventory management, and customer service, which reduces human labor costs, reduces errors, and increases processing speed. Supply chains are being optimized by forecasting demand, automating procurement processes, and improving logistics solutions, which helps reduce inventory management costs and improve delivery.

Increase productivity and efficiency – AI allows you to analyze large amounts of data to identify trends, patterns, and anomalies that help you make more informed decisions, helping to optimize business processes and increase efficiency. It uses customer data to create personalized offers, products, and services, and increases customer satisfaction, loyalty, and sales.

Innovations and new product development – AI is used to create innovative products and services through data analytics, simulations, and modeling, which encourages businesses to respond faster to market changes and reduce the time to develop new products. Opportunities are opening up for new business models, such as data-driven platforms or subscription models, enabling businesses to secure new revenue streams and expand markets.

Adaptability and flexibility – AI allows businesses to adapt more quickly to changes in market conditions, such as fluctuations in demand or economic crises, which helps to avoid negative consequences and take advantage of new opportunities. The introduction of AI allows enterprises to be more flexible in their business processes, which helps them respond more quickly to external challenges, such as changes in regulatory requirements or new competitive threats.

Main conditions of economic turbulence in the economic environment

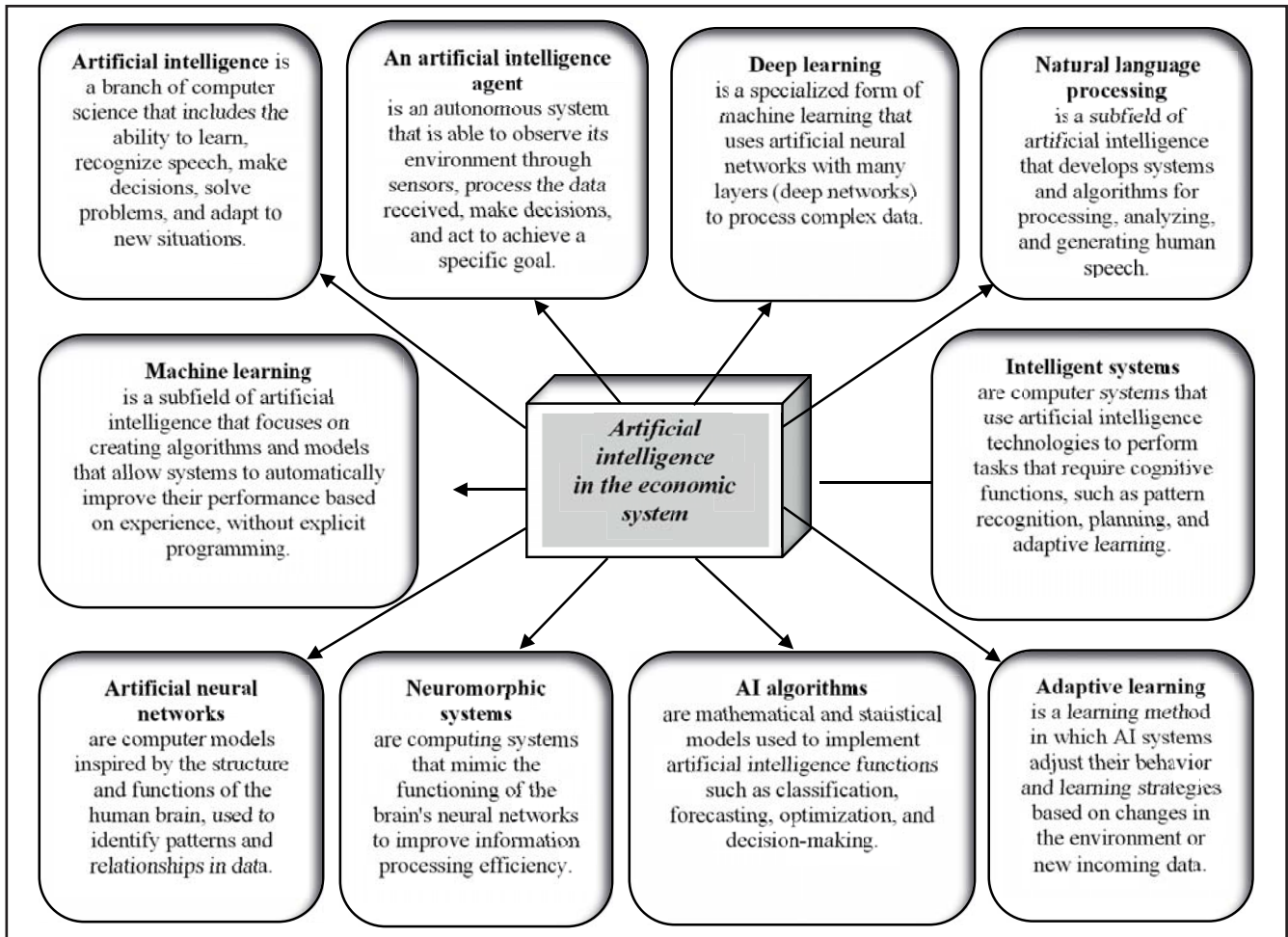
№	Factor	Subfactor	Description.
1	Economic fluctuations	Financial crises	Sharp and significant fluctuations in financial markets, such as banking crises, stock market crashes, or currency crises, can cause economic instability.
		High inflation or deflation	Rapidly rising prices (inflation) or falling prices (deflation) can lead to changes in the purchasing power of individuals and business spending.
		Changes in interest rates	Decisions by central banks to change interest rates may affect the cost of credit and investment, which will affect economic activity.
2	Political and geopolitical factors	Political instability	Political crises, revolutions, changes of government or instability in a country may affect the business environment and economic conditions.
		Geopolitical conflicts	International conflicts, trade wars, sanctions or political disputes between countries may cause economic turmoil and affect global markets.
3	Changes in legislation and regulation	Regulatory changes	Changes in tax laws, labor laws, environmental standards or other regulatory requirements may affect costs and business processes.
		Consumer protection policies	New rules and regulations affecting the consumer market may change consumer behavior and requirements for products and services.
4	Socio-economic factors	Changes in demographics	Changes in the demographic structure, such as an aging population or a changing labor force structure, may affect labor markets and consumer preferences.
		Social movements	The growth of social or environmental movements can change public opinion and increase demands for corporate social responsibility.
5	Technological changes	Rapid technological progress	New technologies and innovations may radically change market conditions and create new opportunities or threats for businesses.
		Cyber threats	The growing number of cyber threats and attacks may create uncertainty in the security of data and information systems.
6	Natural and environmental factors	Natural disasters	Earthquakes, floods, hurricanes, or other natural disasters can damage infrastructure and business processes.
		Environmental changes	Climate change, environmental disasters, or the depletion of natural resources can affect businesses and their supply chains.
7	Global economic trends	Economic downturn	Global economic downturns may reduce demand for goods and services and affect the overall level of economic activity.
		Trade trends	Changes in global trade flows and patterns may create new opportunities or challenges for businesses.
8	Market changes	Competition	Increased competition from new or international companies may change market dynamics and affect pricing.
		Consumer trends	Changes in consumer preferences or behavior may affect the demand for products and services.

Forecasting and risk management – AI uses data analytics to predict economic and market trends and helps businesses proactively plan their strategy and mitigate risks. Thus, systems are being developed to monitor and manage risks, such as financial fluctuations, supply chain problems, or cyberattacks, which help businesses ensure resilience and reduce potential losses.

Economic benefits and competitive advantages – AI helps to reduce the cost of operational processes, automation, and resource management, which leads to increased profitability and optimization of enter-

prise resources. Also, AI implementation provides businesses with competitive advantages through innovative products, improved efficiency, and the ability to respond quickly to market changes to maintain market leadership and attract new customers.

Thus, artificial intelligence has a significant impact on the economic potential of business structures, which helps to optimize business processes, increase productivity, develop new products and services, ensure adaptability and flexibility, and improve risk forecasting and management [24; 25; 26; 27; 28].

Definitions of artificial intelligence covering relevant aspects of the economy^a

Source: [11–17]

Conclusions

Artificial intelligence acts as a dominant factor in the formation and development of the economic potential of business structures, especially in times of economic turbulence. The introduction of AI helps business structures to reduce costs, increase efficiency, and provide competitive advantages in the face of rapid change and economic turbulence. The conditions of economic turbulence include various factors that can interact and influence the economic environment of business structures, understanding of which and readiness to adapt to which is a key element of successful business management in conditions of uncertainty. Thus, in order to increase their economic potential, business structures need to develop a strategic approach to the introduction of AI and ensure the maximum synergistic effect of its implementation. In the future, AI will become an even more important element of economic potential formation in business strategies, giving businesses competitive

advantages and helping them to respond effectively to new turbulent conditions.

References:

1. Arefieva, O. V., Komaretska, P. V. (2008). Interesy steikholderiv v orhanizatsiinomu zabezpechenni stratehichnoho upravlinnia finansovym potentsialom pidpriemstv [Interests of stakeholders in the organizational support of strategic management of the financial potential of enterprises]. *Aktualni problemy ekonomiky = Actual problems of economy*, No. 9 (87), P. 80–85 [in Ukrainian].
2. Ilnazarov, D. T., Kyrychenko, V. O., Andriievskiy, V. V. (2024). Arkhitektonika vprovadzhennia shtuchnoho intelektu na pidpriemstvakh [Architectonics of artificial intelligence implementation at enterprises]. *Imperatyvy ekonomichnoho zrostantia v konteksti realizatsii Hlobalnykh tsilei staloho rozvytku = Imperatives of economic growth in the context of the implementation of the Global Sustainable Development Goals: materials of the V International Scientific and Practical Internet Conference*, Kyiv, 23 April, 2024, Kyiv: KNUTD, P. 135–137 [in Ukrainian].

3. Inazarov, D. T., Puzyrova, P. V. (2023). Implementatsiia shtuchnoho intelektu u finansovo–ekonomichnu systemu diialnosti pidpriemstva [Implementation of artificial intelligence in the financial and economic system of enterprise]. *Innovatyka v osviti, nauksi ta biznesi: vyklyky ta mozhlyvosti* = Innovation in education, science and business: challenges and opportunities: materials of the IV All–Ukrainian Conference of Higher Education Applicants and Young Scientists, Kyiv, 17 November 2023, Vol. 2, Kyiv : KNUTD, P. 115–119 [in Ukrainian].

4. Inazarov, D. T., Puzyrova, P. V. (2024). Poiava, proiav ta vplyv shtuchnoho intelektu na biznes–aktyvnist kompanii [The emergence, manifestation and impact of artificial intelligence on the business activity of companies]. *Naukovyi vymir osmyslennia ta poshuku optimalnykh modelei rozvytku Ukrainy: marketynhovi, ekonomichni, finansovi ta upravlinskyi aspekty* = The scientific dimension of understanding and research optimal models of the development of Ukraine: marketing, economic, financial and management aspects : collection of materials of the International Scientific and Practical Conference, Kyiv, 04–05 March 2024 – Kyiv : APSVT, P. 238–240 [in Ukrainian].

5. Khaliliaeva, O. V., Puzyrova, P. V. (2021). Sutnist ta znachennia ekonomichnoho potentsialu, yoho mistse v ekonomitsi krainy: suchasnyi aspekt v umovakh staloho rozvytku [The essence and significance of economic potential, its place in the country's economy: a modern aspect in the context of sustainable development]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini* = Formation of market relations in Ukraine, No. 12 (247), P. 33–40 [in Ukrainian].

6. Komaretska, P. V. (2003). Teoretychni pidkhodyshcho do sutnosti finansovoho potentsialu [Theoretical approaches to the essence of financial potential]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V. N. Karazina. Natsionalizatsiia ta pryvatyzatsiia: mynule, teperishnie, maibutnie* = Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University. Nationalization and privatization: past, present, future, Series economic, No. 613, P. 236–241 [in Ukrainian].

7. Komaretska, P. V. (2004). Sutnist ta znachennia finansovoho potentsialu dlia rozvytku pidpriemstva v suchasnykh umovakh [The essence and significance of financial potential for the development of the enterprise in modern conditions]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V. N. Karazina «Shliakhy rishennia problem funktsionuvannia ekonomichnykh system»* = Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University «Ways of solving problems of functioning of economic systems», No. 630, part two, P. 163–166 [in Ukrainian].

8. Komaretska, P. V. (2006). Formuvannia stratehii upravlinnia finansovym potentsialom pidpriemstva [Forma-

tion of the strategy for managing the financial potential of the enterprise]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini* = Formation of market relations in Ukraine: a collection of scientific papers, Issue 9 (64), P. 90–92 [in Ukrainian].

9. Kostenko, O. V. (2022). Analiz natsionalnykh stratehii rozvytku shtuchnoho intelektu [Analysis of national strategies for the development of artificial intelligence]. *Informatsiia i pravo* = Information and Law, № 2, P. 58–69 [in Ukrainian].

10. Krakhmalova, N. A., Puzyrova, P. V. (2020). Finansova restrukturyzatsiia pidpriemstv yak faktor zmitsnennia yikh finansovoho potentsialu [Financial restructuring of enterprises as a factor in strengthening their financial potential]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini* = Formation of market relations in Ukraine, № 2 (225), P. 51–58 [in Ukrainian].

11. Kurkov, M. S. (2019). Zasoby shtuchnoho intelektu v investytsiinii diialnosti na finansovykh rynkakh [Artificial intelligence tools in investment activity in financial markets]. *Intelekt XXI* = Intellect XXI, № 2, P. 94–99 [in Ukrainian].

12. Kurkov, M. S. (2020). Model systemy upravlinnia finansamy pidpriemstv zasobamy shtuchnoho intelektu [Model of the system of financial management of enterprises by means of artificial intelligence]. *Prychornomorski ekonomichni studii* = Black Sea Economic Studies, Issue 52(2), P. 147–153 [in Ukrainian].

13. Kushnir, M. Ya., Tokarieva, K. A. (2020). Vykorystannia system shtuchnoho intelektu u zadachakh prohnozuvannia finansovykh indeksiv: ohliad naukovykh dzherel [The use of artificial intelligence systems in the tasks of forecasting financial indices: a review of scientific sources]. *Radioelektronni i kompiuterni systemy* = Radioelectronic and Computer Systems, № 3, P. 108–117 [in Ukrainian].

14. Lohvinenko, B. I. (2022). Upravlinnia povedinkoiu ekonomichnykh ahentiv na pidpriemstvakh iz vykorystanniam instrumentiv shtuchnoho intelektu [Management of the behaviour of economic agents at enterprises using artificial intelligence tools]. *Ekonomika promyslovosti* = Ekonomika Promyshlennosti, № 4, P. 78–92 [in Ukrainian].

15. Nifatova, O. M., Puzyrova, P. V. (2020). Analiz isnuichykh pidkhodiv do pobudovy orhanizatsiino–ekonomichnoho mekhanizmu formuvannia ta rozvytku innovatsiinoho potentsialu pidpriemstv lehkoï promyslovosti [Analysis of existing approaches to the construction of an organizational and economic mechanism for the formation and development of the innovative potential of light industry enterprises]. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriiia : Ekonomika i*

menedzhment = Bulletin of Sumy National Agrarian University. Series: Economics and management, Vol. 2 (84), P. 31–39 [in Ukrainian].

16. Nifatova, O. M., Puzyrova, P. V. (2020). Metodychni osnovy prohnozuvannya innovatsiinoi diialnosti ta diahnostyky innovatsiinoho potentsialu pidpriemstv lehkoj promyslovosti [Methodical bases for forecasting innovation activity and diagnostics of the innovative potential of light industry enterprises]. Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarynogo universytetu. Seriya : Ekonomika i menedzhment = Bulletin of Sumy National Agrarian University. Series: Economics and management, Vol. 3 (85), P. 3–9 [in Ukrainian].

17. Pavlikha, N. (2023). Rozvytok ta rehuliuвання shtuchnoho intelektu v Ukraini u voiennyi ta povoiennyi periody: suchasni tendentsii ta perspektyvy [Development and regulation of artificial intelligence in Ukraine in the war and post-war periods: current trends and prospects]. Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka = Digital economy and economic security, Kyiv, P. 105–111 [in Ukrainian].

18. Pizhuk, O. I. (2019). Shtuchnyi intelekt yak odyn iz kliuchovykh draiveriv tsyvrovoi transformatsii ekonomiky [Artificial intelligence as one of the key drivers of the digital transformation of the economy]. Ekonomika, upravlinnia ta administruvannya = Economics, management and administration, № 3(89), P. 41–46 [in Ukrainian].

19. Puzyrova, P. (2019). Cluster education management concept through the prism of financial risk optimization and resource support [Kontsepsiia upravlinnia klasterynykh utvorenniamy cherez pryzmu optymizatsii finansovykh ryzykiv ta resursnoho zabezpechennia]. Menedzhment = Management, Issue 2 (30), P. 62–74 [in English].

20. Puzyrova, P. V. (2008). Otsinka ekonomichnoho ryzyku v upravlinni finansovym potentsialom pidpriemstv Ukrainy [Evaluation of economic risk in managing the financial potential of enterprises of Ukraine]. Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini = Formation of market relations in Ukraine, No. 10 (89), P. 131–134 [in Ukrainian].

21. Puzyrova, P. V. (2019). Klasteryzatsiia v upravlinni finansovym potentsialom na pidpriemstvakh Ukrainy [Clustering in the management of financial potential at enterprises of Ukraine]. Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini = Formation of market relations in Ukraine, No. 3 (214), P. 70–76 [in Ukrainian].

22. Puzyrova, P. V., Irnazarov, D., Khaliliaeva, O. (2023). Zasady vykorystannia shtuchnoho intelektu v investytsiino–finansovii sferi [Principles of using artificial intelligence in the investment and financial sector]. Upravlinnia biznes–protsesamy ta tekhnolohichnymy innovatsiiamy v suchasnykh umovakh ta v pisliavoien–

nyi period = Management of business processes and technological innovations in the current context and in the post-war period : collection of abstracts of the International Scientific Conference, Kyiv, 10–11 October 2023, P. 136–139 [in Ukrainian].

23. Puzyrova, P. V., Synytsia, S. V. (2024). Stratehichni rozvytok biznes–protsesiv IT–industrii u povoiennomu vidnovlenni natsionalnoi ekonomiky [Strategic development of business processes of the IT industry in the post-war recovery of the national economy]. Synerhiia nauky i biznesu u povoiennomu vidnovlenni rehioniv Ukrainy = Synergy of science and business in the post-war restoration of Ukrainian regions : materials of the II International Scientific and Practical Conference, Kher-son, 24–26 April 2024, Oldi+, P. 97–99 [in Ukrainian].

24. Ramazanov, S. K. (2022). Finansuvannya ta investuvannya rozvytku tekhnolohii stvorennia system shtuchnoho intelektu v Ukraini [Financing and investing in the development of technologies for creating artificial intelligence systems in Ukraine]. Chasopys ekonomichnykh reform = Journal of Economic Reforms, № 3, P. 43–48 [in Ukrainian].

25. Ramazanov, S. K., Shevchenko, A. I., Kuptsova, Ye. O. (2020). Shtuchnyi intelekt i problemy intelektualizatsii: stratehiia rozvytku, struktura, metodolohiia, pryntsypy i problemy [Artificial intelligence and problems of intellectualisation: development strategy, structure, methodology, principles and problems]. Artificial intelligence = Artificial intelligence, № 4, P. 14–23 [in Ukrainian].

26. Shatska, Z. Ya., Olshanskyi, H. V., Irnazarov, D. (2023). Osoblyvosti vykorystannia shtuchnoho intelektu u systemi upravlinnia mizhnarodnymy kompaniiamy [Features of the use of artificial intelligence in the management system of international companies]. Problemy intehratsii osvity, nauky ta biznesu v umovakh hlobalizatsii = Problems of integration of education, science and business in the context of globalisation: abstracts of the V International Scientific and Practical Conference, Kyiv, 6 October 2023 / edited by H. V. Olshanska – Kyiv: KNUVD, P. 70–71 [in Ukrainian].

27. Shevchenko, A. I. (2023). Stratehiia rozvytku shtuchnoho intelektu v Ukraini [Strategy for the development of artificial intelligence in Ukraine]. Monohrafiia = Monograph, Kyiv: IPSI, 305 p. URL: https://jai.in.ua/archive/2023/ai_mono.pdf. [in Ukrainian].

28. Zastosuvannya shtuchnoho intelektu u systemi upravlinnia pidpriemstvom: problemy ta perevahy [Application of artificial intelligence in the enterprise management system: problems and advantages], (2024). URL: <https://economics.net.ua/ejopu/2019/No2/93.pdf> [in Ukrainian].

Data about the author**Dmytro Irnazarov,**

PhD student at the Department of Smart Economics, Kyiv National University of Technologies and Design, Ukraine
Mala Shyianovska (Nemyrovycha–Danchenka) Street,
2, Kyiv, 01011, Ukraine
mail: irnazarov.dt@knutd.edu.ua

Дані про автора**Ірназаров Дмитро Тохірович,**

аспірант кафедри смарт-економіки, Київський національний університет технологій та дизайну, Україна
вул. Мала Шияновська (Немировича–Данченка), 2,
Київ, 01011, Україна
mail: irnazarov.dt@knutd.edu.ua

UDC 004.738.5

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13953020>

SYNYTSIA S. V.

Digitalisation as a platform for innovative development of IT enterprises in the context of globalisation transformations

The subject of the research is the theoretical and practical foundations of digitalization as a platform for innovative development of IT enterprises in the context of globalization transformations.

The aim of the research is to analyze the role of digitalization in the development of IT enterprises in the context of globalization transformations, as well as to identify the main trends and obstacles associated with this process.

Research methods. In the course of the research, the methods of literary analysis, induction and deduction, empirical research, graphical method, method of socio-economic analysis were used.

Results of the investigation. It has been determined that globalization promotes the spread of digital technologies and encourages transformational changes in various sectors of the economy, and that is why digitalization is becoming a necessary basis for the innovative development of IT enterprises, which allows them to adapt to the requirements of the modern world. It is established that the innovative development of enterprises is associated with the introduction of new technologies, management methods and approaches to production, which ensure improvement of productivity and quality of products and services. It is proved that digitalization contributes to the creation of new business models, digital products and services, and provides access to global markets and partnerships.

Scope of the results. Digital economy, Entrepreneurship and business, Economics.

Conclusions. Thus, digitalization is a key element of the innovative development of IT enterprises in the context of globalization transformations, which contributes to improving the efficiency of business processes, creating new products and services, and opening up new opportunities for international cooperation. However, for the effective digitalization of enterprises, it is necessary to take into account certain obstacles, such as the lack of qualified personnel, high costs of technology implementation, and the rapid pace of technological change. In general, digitalization is becoming not just a trend, but a prerequisite for the successful development of IT enterprises in the modern world, so to achieve competitive advantages and sustainable development in the global market, enterprises should invest in the introduction of digital technologies, staff training and cybersecurity.

Keywords: digital economy, globalization, transformation, innovative development, IT enterprises, digitalization, cybersecurity, sustainable development.

СИНИЦЯ С. В.

Діджиталізація як платформа інноваційного розвитку ІТ-підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій

Предметом дослідження є теоретично–практичні основи діджиталізації як платформи інноваційного розвитку ІТ-підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій.

Метою дослідження є аналіз ролі діджиталізації у розвитку ІТ-підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій, а також визначення основних тенденцій розвитку та перешкод, пов'язаних із цим процесом.

ЗМІСТ

Макроекономічні аспекти сучасної економіки

КОЛОДІЙЧУК А. В. Проблеми кластеризації макроекономічних ризиків впровадження ІКТ.....	5
ПАЦАН М. В. Токенізовані реальні та фінансові активи у сучасному грошовому обігу.....	10
СМІРНОВ А. С. «Зелений» перехід України: умови та рамки фінансування з бюджету Європейського Союзу.....	14

Інноваційно-інвестиційна політика

ШАЦЬКА З. Я., КОЗЛОВЕЦЬ М. М. Сучасний стан та перспективи розвитку іноземних інвестицій в Україні під час війни.....	24
ІРНАЗАРОВ Д. Т. Штучний інтелект як домінанта формування та розвитку економічного потенціалу бізнес-структур в умовах турбулентності	29
СІНИЦЯ С. В. Діджиталізація як платформа інноваційного розвитку ІТ-підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій	37

Економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності

КОНОНЕНКО Г. І. Особливості стратегічного торгового маркетингу в Україні в умовах воєнного стану.....	45
МАРЧЕНКО В. М., ГОРБАТЮК А. Г. Методичні підходи щодо оцінювання ефективності управління маркетинговою діяльністю підприємства.....	51
ШАБРАНСЬКА Н. І. Визначення перспективних технологічних трендів за напрямом «спеціальні засоби» (засоби протиповітряної оборони, радіолокації, радіоелектронної боротьби та радіозв'язку) на основі наукометричного та патентного аналізу	59
ХОДЖАЯН А. Р. Державна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні	67
БЕРЕГОВЕНКО Д. В., ПАЦУК Л. В. Особливості позиціонування біопалива українських виробників в умовах реструктуризації міжнародного паливного ринку.....	74
КОЛОМОЄЦЬ А. О. Формування мовленнєвої компетентності в контексті публічного характеру управління спеціальним закладом освіти.....	82
ПУЗИРЬОВА П. В., ТАРАСЕНКО О. С. Методологічні основи формування стратегії економічного розвитку закладів вищої освіти в контексті глобалізації	88

Соціально-трудова проблеми

БАТАЖОК С. Г. Бюджетні інструменти фінансування як основа місцевого економічного розвитку.....	99
МЕЛЬНИК Т., БУДЗЯК В. Незаконний експорт сільськогосподарської продукції з України.....	108
ЗАХОЖАЙ В.Б. З повагою до справжнього науковця та мого учителя (Пам'яті Василя Пили)	115